

Jan Kochanowski
Treny

Biblioteka źródeł Słownika polszczyzny XVI wieku

Repozytorium cyfrowe tekstów szesnastowiecznych (w jednolitej transliteracji zgodnej z *Zasadami wydawania tekstów staropolskich (projekt)*, Wrocław 1955) – red. P. Potoniec, K. Opaliński

oprac.
ISBN 978-83-65832-90-0 (całość)

strona: kt

1: **THRENY**

2: **JANA**

3: **KOCHANOWSKIEGO.**

4: grafika

5: Tales sunt hominum mentes, quali pater ipse

6: Iuppiter auc tiferas lufruit lumine terras.

7: grafika

8: Cum Gratia et Priuilegio S. R. M.

9: W Krákwie/

10: W Drukárni Lázárowéy: Roku Pań-

11: fkiégo 1580.

strona: 2

2

1: **Orfzvli Kochanowskiey,**

2: WDZIECZNEY, UCIESZONEY, NIEPOSPO-

3: LITEY DZIECINIE: KTORA CNOT

4: WSZYTKICH Y DZIELNOSCI PANIEN

5: SKICH POCZATKI WIELKIE PÓKA-

6: ZAWSZY: NAGLE, NIEODPOWIEDNIE,

7: W NIEDOSZŁYM WIEKV SWOIM, ZWIEL-

8: KIM A NIEZNOSNYM RODZICOW SWYCH

9: ZALEM ZGASLA: IAN KOCHANOWSKI

10: NIEFORTVNNY OCIEC SWOIEY NA-

11: MILSZEY DZIEWCE Z LZAMI NAPISAL.

12: NIEMASZ CIE ORSZVLO MOIA.

THRENY.

3

13: **THRENY**

14: Ianá Kochánowskiego.

15: **THREN I.**

- 16: **W** Szytki płácie/ wšytki łzy Heráklitowé/
17: Y lámenty/ y łkárki Simonidowé/
18: Wšytki trofki ná świece/ wšytki wzdychánia/
19: Y žale/ y fráfunki/ y rąk łamánia
20: Wšytki á wšytki zaráz w dom łye mój noście/
21: U mnie plákác méy wdzięczný dziewczki i pomożcie:
22: Z którą mię niepobożna śmierć rozdzieliłá/
23: Y wšytkich moich počech nagle zbáwiłá.
24: Ták więc łmok/ upátrzywšy gniazdo krijomé/
25: Słowiczki liché zbiera/ á fwé łakomé
26: Gárdło pášie: tym czáfem mátká łzzebiece
27: Vboga/ á ná zbóyce co raz łye miece/
28: Prozno: bo y ná łámę okrutnik zmiérza/
29: A tá niebogá ledwé vmyka piérza.
30: Prozno plákác/ podobno drudzy rzeczećie:
31: Cóz/ prze bóg żywy/ nie ieft prozno ná świece:
32: Wšytko prozno: mácamy gdzie miękceý wrzeczy/
33: A ono wšędy ciśnie: błąd wiek człowieczy.
34: Niewiém co łzéy/ czy w łmutku iáwnie żáłowác/
35: Czyli łye z przyrodzeniem gwałtem mocowác.

A ij

Thren

strona: 4

4.

Threny

1: **THREN II**

- 2: **I** Ešlim kiedy nád dziećmi piórko miał zábáwić/
3: A k woli temu wieku lekkie rymy łtáwić:
4: Bodayże bych ráczéy kolebkę kołyał/
5: Y z drugiemi nieważné mamkom pieśni pifał:

- 6: Którémiby dziećinki noworodné fpiły/
7: Y fwoich wychowánców lámenty toliły.
8: Tákie frálzki mnie zbiérác pożyteczniéy było/
9: Niżli/ w co mię niezczęścié moje dziś wpráwiło/
10: Płakác nád głuchý grobem méy wdzięcznéy dziwczyny/
11: Y fkárzyć fye ná frogosc ćieřzkiéy Proferpiny.
12: Alem vzyć w oboygu iednákiéy wolności
13: Niemogł: owom ominął/ iáko w dordziáłości
14: Dowćipu cóś ránégo: ná to mię przygodá
15: Gwałtem wbiłá/ y moiá: nienagrodna fzkodá.
16: Ani mi teraz łácono dowiádac fye o tym/
17: Iáka mię z płáczu mégo czeka cześć nápotym.
18: Niechćiałem żywym śpiewáć/ dziś vmárłym mufzę/
19: A cudzéry śmierći płácząc/ łam fwé kości fufzę.
20: Prozno to/ iákié fzczeńcie ludzi náśláduie/
21: Tákw nas álbo dobrá myśl/ álbo złá fpráwuie.
22: O práwo krzywdy pełné: o znikomych ćieni
23: Sroga/ nie vblágána/ nie vżyta křieni:
24: Tákli moiá Orřzulá/ iefzcie żyć ná świećie
25: Nieumiáwřzy/ muřiáłá w wánym vmrzéc lećie?
26: Y nienápátrzáwřzy fye iáfności flonecznéy/
27: Pořłá niebogá widziéc kráiów nocy wiecznéy:

A bo-

strona: 5

Threny.

5.

- 1: A boday áni byłá řwiátá ogládałá:
2: Co bowiém więcýy/ iedno ród/ á řmierć poznáłá?
3: A miáłto poćiech/ które winná z czálem byłá
4: Rodzicom řwym/ wćieřzkim ie řmutku zořtáwiłá.
5: **THREN III.**

- 6: **W** Zgardziłáł mną dziedziczko moiá vćielzona/
7: Zdálać fye oycá twégo bárziew vřczupłona
8: Oyczyzná/ niźlibyś ty przeltác ná niéy miála.
9: To prawdá/ że by była nigdy nie zrownála
10: Z ráním rozumem twoim/ z piękniemi przymioty/
11: Z których fye iuż znaczyły twoie przyłżlé cnoty.
12: O łłowá/ o zabáwo/ o wdźięczné vkłony/
13: Iákożem ia dziś po was wielce záłmęcony.
14: A ty/ poćiecho moiá/ iuż mi fye nie wróćifz.
15: Ná wieki/ áni moiéy telknice okróćifz.
16: Nie lza/ nie lza/ iedno fye zá tobą gotowác/
17: A łtopeczkámi twémi ćiebie náśladowác/
18: Tám ćię uyźrzę da pan bóg: á ty więc z drogiémi
19: Rzuć fye oycu do fzyie ręczynkami fwémi.
20: **THREN III.**

- 21: **Z** Gwałćilás/ niepobożna śmierć/ oczy móie/
22: Zem widział vmiéráiąc mié dziećię fwoie.
23: Widziałem/ kiedyś trzęłá owoc niedordzáły:
24: A rodzicom niezczęłnym fercá fye kráiáły.

A iij

Nigdyćby

strona: 6

6.

Threny

- 1: Nigdyćby oná była bez wielkiéy záłości
2: Moiey vmrzéc nie mogłá/ nigdy bez ćielźkości/
3: Y ferdecznégó bolu/ w którymkolwiek lećie
4: Mnieby fmutnégo była odbiegłá ná świecie:
5: Alem ia iuż z iéy śmierći nigdy záłościwfzy/
6: Nigdy fmutnieyfzy niemógł być/ áni telkliwfzy.
7: A oná (by był bóg chćiał) dłuźłzym wiekiem fwoim/

- 8: Siła poćiech przymnożyć migła oczom moim.
9: A przynamniéy tym czáfem mogłem był od prawie
10: Wiek fwóy/ y Perfephonie oftátniéy fye ftáwić:
11: Nie vczuwfzy ná fercu ták wielkiey żáłości/
12: Któréy rownia nie widzę w téy tu smiertelności.
13: Nie dźiwuię Hiobe/ że ná martwe ciáła
14: Swoich námilfzych dźiatek pátrząc/ lkámięniáła.

15: **THREN V.**

- 16: **T**Aka oliwká máLa pod wzfokiem fádem
17: Idźie z źiemie ku gorze maćierzyńskim śládem/
18: Iefzcze áni gáłazek/ áni listów rodząc/
19: Sámá tylko dopiro fzczupłym prątkiem włchodząc:
20: Tę iefli oftré ciérnié/ lub rodné pokrzywy
21: Vprzátaiąc/ Sádownik podciął vkwápliwy/
22: Mdleie záras: á zbywfzy síły przyrodzonéy/
23: Vpadá przed nogámi matki vlubionéy/
24: Tákci fye méy namilfzék Orfzuli doftáło:
25: Przed oczymá rodziców fwoich roftąc/ máło
26: Od źiemie fye co wzniózwfzy/ duchem zaráźliwym
27: Srogiék śmierci otchnioná/ rodzicom trofkliwym

V nóg

strona: 7

Threny.

7.

- 1: V nóg martwa vpádlá/ o zła Perfephono/
2: Mogłáżeś ták wielu łzam dác vpłynąc płono?
3: **THREN VI.**
4: **V**Ciefzna moiá śpiéwaczko/ Sappho Słowieńka/
5: Na którá nietylko moiá czáftká źiemieńka/
6: Ale y lutnia dźiedzicznym právem fpásć miáła:

- 7: Tęś nądzieię iuż po łobie okázowálá:
8: Nowe piofnki łobie tworząc/ niezámýkáiąc
9: Vítek nigdy/ ále cały dzień przespiéwáiąc:
10: Iáko więc lichy łłowiczek w krzaku zielonym/
11: Cálą noc przešpiéwa gartłkiem łwym wćielzonym.
12: Prędkoś mi názbyt vmilkłá/ nagle cię froga
13: Smierć łpłóżyłá/ moiá wdźięczna łzrzebiotko droga.
14: Nie náyciłás mych wřzu łwymi piofnkámi/
15: Y tę trochę teraz płáćę łowicie łzámí:
16: A tys áni vmiéráiąc špiéwác przeštálá/
17: Lecz matkę/ vcáłowawřzy/ tákeś žegnála:
18: Iuż ia tobie/ moiá mátko/ łłużyć nie będę/
19: Ani zá twym wdźięcznym łtołem mieyřcá zášiędę:
20: Przyydzie mi klucze połóżyć/ łáméy precz iechác/
21: Domu rodziców łwych miłych wiecznie zániechác.
22: To/ y czego žal oycowřki nieda łerdeczny
23: Przypominác więcéy/ był iéy głos łftáteczny.
24: A mátkce/ łłyřzac žegnánié ták žáłořciwé/
25: Dobré łerce/ že od žalu zořtáło żywé.

Thren

strona: 8

8.

Threny

- 1: **THREN VII.**
2: Nieřzcęłné ochędořtwo/ žáłořné vbiory/
3: Moiéy namilřzey cory:
4: Po co mé łmutné oczy za łobá ciągńiećie?
5: Żalu mi przydáiećie.
6: Iuż oná członeczków łwych wámí nie odźieie:
7: Niemálř/ niemálř nądzieie.
8: Viął iá łen żelazny/ twárdy/ nieprzeřpány:

- 9: Iuż letniczek pińány/
10: Y vploteczki wniwecz/ y pafki złoconé/
11: Matczyné dáry płoné.
12: Nie do tákiéy łóznice/ moiá dźiówko droga/
13: Miálaá cię máć vboga
14: Doprowadzić: nie tákąć dać obiecowała
15: Wypráwę/ iákąć dáła.
16: Gieźlęczkoć tylko dáła/ á lichą tkaneczkę:
17: Oćiec źiemie bryłęczkę
18: W głowki włożył: nieftetyfz/ y pořag/ y oná
19: W iedney fkrzynce zámknioná.

20: **THREN VIII.**

- 21: Wielkiés mi vczyniła puřtki w domu moim/
22: Moiá droga Orřzulo/ tym zniknieniem řwoim.
23: Pełno nas/ á iákoby nikogo nie było:
24: Iedną maluczka dufzą ták wielé vbyło.

Tyś

strona: 9

Threny.

9.

- 1: Tyś zá wřzyřtki mówiła/ zá wřzyřtki řpiewála/
2: Wřzyřtkis w domu kaćiki záwřdy pobiegała.
3: Nie dopuřciłás nigdy máćce řye řrařłowác/
4: Ani oycu myřleniem zbytnim głowy přowác:
5: To tego/ to owégo wdźięcznie oblápiáiąć,
6: Y onym řwym vćiefznym řmiéchem zábawiaiąć.
7: Teraz wřzyřtko vmilkło: řzczyré puřtki w domu/
8: Niemářz zabáwki/ niemářz rořmiać řye nikomu:
9: Z káždégo káta záłość człowieká vynuie/
10: A řerce řwéy poćiechy dářmo vpátruie.
11: **THREN IX.**

- 12: KUpićby cię mądrości zá drogié pieniądze/
13: Która (iefli prawdziwie mięnią) wżytki żądze/
14: Wżytki ludzkie fráfunki vmiesz wykorzenić/
15: A człowieká tylko nie w Anyoła odmięnić:
16: Który niewié co bolesć/ fráfunku nie czuie/
17: Złym przygodam nie podlégl/ stráchom niehołduie:
18: Ty wżytki rzeczy ludzkie masz zá frázkę sobie/
19: Iednąką myśl ták w fzczeńściu/ iáko y w żálobie
20: Závždy nieśiesz: ty śmierci namniéy fye nie boisz/
21: Beśpieczna/ nieodmięнна/ niepożyta štoisz.
22: Ty bogáctwá nie złotem/ nie skárby wielkiémi/
23: Ale dofytem mierzył/ y przyrodzonémi
24: Potrzebámi: ty okiem swym nieuchronionym
25: Nędzniká vpátruiesz pod dáchem złoconym.
26: A vbożłym niezayrzyłz fzczeńśliwego mięnia/
27: Ktoby iedno chciał słuchác twégo vpomnięnia.

B

Niefzczę-

strona: 10

10.

Threny

- 1: Niefzczęśliwy ia człowiek/ którym látá swoie
2: Ná tym stráwił/ żebych był wyżrzał progi twoie.
3: Terazem nagle z stopniów oštátnich zrzucony/
4: Y miedzy infzé ieden z wielá policzony.
5: **THREN X.**
6: **O** Rfzulo moiá wdzięczna/ gdzieś mi fye podziáła?
7: W którą stronę/ w którąś fye kráinę vdála?
8: Czyś ty nád wżytki niebá wyfoko wniesioná?
9: Y tám w liczbie Aniołków máłych policzoná.
10: Czyliś do Ráiu wziętá? czyliś ná fzczeńliwe

- 11: Wyfpy zprowdzon? czy ci przez teŹkliwe
12: Charon ieŹior wieŹie? y npawa zdroiem
13: Niepomnym/ Źe ty niewieŹ nic o płczu moiem:
14: Czy człowiek zrzuciwfzy/ y myŹli dŹiewicz/
15: WŹiełs n fye poŹtw/ y pirk Źłowicz:
16: Czyli fye w czyscu czyŹciŹ/ ieŹli z Źtrony ił
17: Ikkolewiek z zmzeczka n tobie zoŹtł.
18: CzyŹ po Źmierci tm poŹł kdyŹ pierwy był/
19: NiŹs fye n m ciŹk/ ŹłoŹ vrodŹil:
20: GdŹieŹkolewiek ieŹt/ ieŹliŹ ieŹt/ lituy my ŹłoŹci/
21: A niemoŹeŹli w ony dawny Źwy łoŹci/
22: Pocifz mi/ iko moŹeŹ:  Źtw fye przedemn
23: Lubo Źnem/ lubo ieniem/ lub mr nikkzemn.
24: **THREN XI.**

Frłzk

strona: 11

Threny

11.

- 1: **F**rłzk Cnot powiedŹil Brutus porżony:
2: Frłzk kto fye przyptrzy/ frłzk z kŹdy Źtrony.
3: Kogo kiedy poboŹnoŹ iego rtował?
4: Kogo dobroc przypadku złego vchowł?
5: Niezniomy wrg ikiŹ miełŹa ludzkie rzeczy/
6: Nie mic ni dobrych/ ni złych n pieczy.
7: Kdy iego duch winie/ Źaden nie vlŹe/
8: Prawli/ krzywli/ bez brku kŹdego doŹieŹe.
9: A my rozumy Źwoie przed Źi vdc chcemy/
10: HrdŹi miedzy proŹtaki/ Źe nic nie vmiemy.
11: Wpinamy fye do nieb/ BoŹ tiemnice
12: Vptruic: le wyrok Źmiertelny Źrzenice

- 13: Tępy na to ná to: łny lekkié/ łny płóché nas báwią/
14: Któré łye nam podobno nigdy niewyiáwią.
15: Záłości co mi czynisz? owa iuż oboie
16: Mam strácić/ y póciechę/ y baczenie swoie?
17: **THREN XII.**

- 18: **Z** Aden Oćiec podobno bárziéy niemiłował
19: Dźięciéciá/ żaden bárziéy nád mię nie żáłował.
20: A téż ledwe łye kiedy bárziéy nád mię nie żáłował.
21: A téż lewdwe łye kiedy dźięcię vrodziło/
22: Coby łálki rodziców łwych ták godné było.
23: Ochędożné/ połtużné/ kárné/ nie pielczoné/
24: Spiéwác/ mówić/ rymowác/ iáko co vczoné.
25: Káżdého vkłon tráfić: wyrázić poštáwę:
26: Obyczáie pánienskié vmieć y zabáwę.

B ij

Rołtropné

strona: 12

12.

Threny.

- 1: Rołtropné/ obyczáyne/ ludzkié/ nie rzewniwé/
2: Dobrowolné/ vkładné/ fkromné/ y wtydliwé.
3: Nigdy oná poranu karmie niewspomniála/
4: Aż pierwéy Bogu swoie modlitwy oddála.
5: Niepożłá łpác/ aż piérwey Mátkę pozdrowiła/
6: Y zdrowie rodziców łwych Bogu poruczyła.
7: Závždy przeciwko Oycu wšytki przebyć progi/
8: Závždy łye vradowác/ y przywitác z drogi.
9: Káždéy roboty pomoc: do káždéy poługi
10: Vprzedzić było wšytki rodziców łwych łlugi.
11: A to w ták máłym wieku łobie poczynála/
12: Ze wiécéy nád trzydziésci Miešięcy niemiála.

- 13: Ták wiele cnót iéy młodość/ y takich dzielności
14: Niemogła znieść: vpádlá od fwéyże buyności/
15: Zniwá niedoczekawfzy: kłóšie mój iedynty/
16: Iefzcesz mi fye był niezftał/ á ia twéy godziny
17: Nieczekając/ znowu cię w fmutną ziemię sieię:
18: Ale połpołu z tobą grzebę y nádzieię.
19: Bo iuz nigdy nie wznidźiefz/ áni przed moiemá
20: Wiekom wiecznie zákwitniefz fmutnymi oczemá.
21: **THREN XIII.**

- 22: **M**Oiá wdzięczna Orfzulo/ boday ty mnie była
23: Albo nie vmiéráła/ lub fye nie rodziłá.
24: Mále počiechy płacę wielkim żalem swoim/
25: Zá tym nieodpowiednym pożegnánim twoim.
26: Omyliłás mię/ iako nocny fen znikomy/
27: Który wielkością złotá cięfzy fmyśl łakomy.

Potym

strona: 13

Threny

13.

- 1: Potym nagle vćiecz: á temu ná iáwi
2: Z onych skárbów ieno chęć/ á żądzą zoftáwi.
3: Tákeś ty mnie Orfzulo droga vczyniła/
4: Wielkieś nádzieie w moim sercu rozniéciłá:
5: Potymeś mię fmutnégo nagle odbieżała/
6: Y wżytki moie z sobą počiechy zábrála.
7: Wzięłás mi zgoła mówiąc/ dułze połowicę:
8: Oftátek przy mnie został ná wieczną telknicę.
9: Tu ki kamién/ Murárze/ ciofány połóźcie/
10: A ná nim tę niezczęfną pámiątkę wydróźcie.
11: ORSZVLA KOCHANOWSKA TV LEZY: KOCHANIE

12: OYCOWE, ALBO RACZEY PLACZ Y NARZEKANIE.

13: OPAKES TO NIEBACZNA SMIERCI VDZIALALA:

14: NIE IAC ONEY, ALE MNIE ONA PLAKAC MIALA.

15: **THREN XIII.**

16: **G** Dzie té wrotá niezczélné/ któremi przed láty

17: Puźczał fye w ziemię Orpheus ſzukáiąc ſwéy ſtráty:

18: Zebych ia téż tąż ſciéſzką ſwéy namilſzékó cory

19: Poźedł ſzukác/ y on bród mógl przebyć/ przez który

20: Srogi iákis przewoźnik woźi bládé cięnie/

21: Y w láfy nieweſolé Cypryfowé żenie.

22: A ty mié niezoftaway/ wdźięczna lutni moiá/

23: Ale zemną poſpołu pódź áż do pokoiá

24: Surowégo Plutoná: owa go to łzami/

25: To tymi żáłoſnemi zmiękczywá pieſniámi.

B iij

Ze mi

strona: 14

14:

Threny

1: Ze mi moię namilſzą dziewczkę iefzcze wróci/

2: A ten niewſmierzony we mnie žal vkróci.

3: Zginać ci mu nie może: tuć fye wſzytkim zoſtác:

4: Niech fye tylko niedoſzléy iágodzie da doſtác.

5: Gdzieby téż tak kámienné ten Bóg ſerce noſił/

6: Zeby tam ſmutny człowiek iuż nic nie vproſił:

7: Cóż temu rzéc? więc támże iuż zá iędną drogą

8: Zoſtác/ áż duſzą zaráz zewléc troſkę frogą.

9: **THREN XV.**

10: **E** Rato złotowłofa/ y ty wdźięczna lutni/

11: Skąd poćiechę w ſwych trofkach biorą ludzie ſmutni:

12: Vſpokóycie ná chwilę ſtrapioną myſl moię/

- 13: Póki iefzzcze kámienny w polu łup nie łtoię.
14: Leiąc ledwie nie krwáwy płáč przez marmór żywy/
15: Zalu ciężkiégó pámieć/ y znák niefzczęśliwy.
16: Mylę fye? czyli pátrząc ná ludzkie przygody/
17: Skromniéy człowiek vważa y fwé włafne łzkody?
18: Niefzczęfna mátko (iefli przyczytác możemy
19: Niefzczęściu/ co prze głupi rozum fwóy ciérpiemy)
20: Gdzie teraz twych siedm fynów/ y dziewczek ták wiele?
21: Gdzie póciechá? gdzie rádość? y twoie wefele?
22: Widzę cztérnaście mogił: á ty niefzczęfliwa/
23: Y podobno ták długo nád wolą fwą żywa/
24: Obłapiałz źimné groby/ w których (ách niebogo)
25: Skłádlás dziatéczki fwoie zágubioné frogó.
26: Tákíe więc kwíaty leża kofą podsieczoné/
27: Albo defzczem gwałtownym ná źięmię złożoné.

W którą

strona: 15

Threny

15.

- 1: W którą nádźieię żywiefz? czego czekálf więcéy?
2: Czemu śmiercią żałóści nie zbywálf co přęcéy?
3: A wálfé přętkie łtrzały/ álbo łuk co czyni
4: Niepochybný/ o Phoebe/ y mściwa bogini:
5: Albo gniewu (bo winna) álbo więc z litości/
6: Dokonaycie/ prze bogá/ iéy biédnéy łtárości.
7: Nowa pomłtá/ nowa kaźn hárdą myśł potkáłá:
8: Dźiátek pláčząc Niobe łámá łkámieniáłá:
9: Y stoi ná Sipylu mármor nie přetrwány:
10: Iednák y pod kámieniem żywią łkryté rány.
11: Iéy bowiém łzy łerdeczné łkálę přenikáią/
12: Y přezřoczyłtým z góry łtrumieniem łpadáią.

- 13: Skąd zwierzy y ptáftwo pije: á tá w wiecznym pęćie
14: Tkwi w rogu fkály wiátrom szálonym ná wftręćie.
15: Ten grób nie ieft ná matwym: ten martwy nie w grobie:
16: Ale samże ieft martwym/ samże grobem sobie.
17: **THREN XVI.**

- 18: **N**ieszczęściu k woli/ á swoiéy żałości/
19: Która mię prawie przeymuie do kości/
20: Lutnią/ y wdzięczny tym porzucić mużę/
21: Ledwie nie dużę.
22: Zywem? czy mię ten obłudny fráfuie?
23: Który kościányim oknem wylátuie/
24: A ludzié myśli tym y owym báwi/
25: Co bład ná iáwi.
26: O błędzie ludzki/ o szaloné dumy:
27: Iáko to łączno/ piśać fy z rozummy/

Kiedy

strona: 16

16.

Threny

- 1: Kiedy po woléy świat mamy/ á głowá
2: Człowieku zdrowá.
3: W dośtátku będąc vbóztwo chwalemy/
4: W rołkołzy żałość lekce szácuiemy:
5: A póki wełny fkapéy prządce sftáie/
6: Smierć nam zá iáie.
7: Lecz kiedy nędzá/ álbo žal przypadnie/
8: Ali żyć nie tak iáko mówic fnádnie:
9: A śmierć dopiéro w ten czás nam należy/
10: Gdy iuż k nam bieży.
11: Przéc z płączem idźiefz/ Arpinie wymowny/

- 12: Z miłéy oyczyny? wżák nie Rzym budowny/
13: Ale świat wżyżtek Miáltem iest mądre mu
14: Widzeniu twemu.
15: Czemu ták bárzo córki śwéy żáluiefz?
16: Wżák fye ty tylko fromoty wiaruiefz:
17: Infzé wżelákié v ciebie przygody
18: Ledwie nie gody.
19: Smierć mówifz ftráfzna tylko niezbożnemu:
20: Przéczzé fye tobie vmrzéc cnotliwemu
21: Niechciáło: kiedyś prze dotkliwą mowę
22: Mial podác głowę.
23: Wywiódłés wżytkim/ nie wywiódłés łobie:
24: Lácniey rzéc/ widzę niż czynić/ y tobie/
25: Pióro Anjelńkie: dużę tóz w przygodzie:
26: Co y mnie bodzie.
27: Człowiek nie kámién: á iáko fye stáwi
28: Fortuná/ tákich myśli nas nábáwi.
29: Przekłété fzczęścié: czy fnać gorzéy duży/
30: Kto rány ruży.

Czášie

strona: 17

Threny.

17.

- 1: Czášie požádnéy Oycze niepámiéci/
2: W co áni rozum/ áni tráfiá Święci:
3: Zgóy fmutné ferce/ á ten žal furowy
4: Wybiy mi z głowy.
5: **THREN XVII.**

- 6: **P** Ańfka ręká mié dotknęlá/
7: Wfzytkę mi rádość odięlá:

- 8: Ledwie w łobie czuję dufzę/
9: Y tę podobno dąć mufzę.
10: Lubo wftaiąc gore iáfnie/
11: Lubo pádnąc Słonce gáfnie:
12: Mnie iednáko ferce boli/
13: A nigdy fye nieutoli.
14: Oczu nigdy nie ofufzę/
15: Y tak wiecznie plákác mufzę:
16: Mufzę plákác: o mój boże/
17: Kto fye przed tobą fkryć może.
18: Próžno morzem nie pływamy:
19: Próžno w bitwách nie bywamy:
20: Vgodzi niefzczęścié wżędzie/
21: Choć podobieńftwá nie będzie.
22: Wiódlém fwóy żywot tak fkromnie/
23: Ze ledwie kto wiedział o mnie.
24: A zazdrość/ y złé przygody
25: Nie miály mi w co dąć fzkody.
26: Lecz Pan/ który gdzie tknąć widzi/
27: A z przeftrogi ludzkiéy fzydzi/

C

Zadał

strona: 18

18.

Threny

- 1: Zadał mi raz tym znácznieyfzy/
2: Czymem iuż był befpiecznieyfzy.
3: A rozum który w fwobodzie/
4: Vmiał mówić o przygodzie/
5: Dżiś ledwé łam wié o łobie:
6: Ták mię podpárł w méy chorobie.
7: Czáfem by fye chciał poprówić/

- 8: A mnie ciężkiéy troski zbáwić:
9: Ale gdy siédzicie ná wadze/
10: Zalu ruńzyć niema władze.
11: Prózné to ludxkie wywody/
12: Zeby szkoda niewzáć szkody:
13: A kto łye w niezczęściu śmieie/
14: Iabych ták rzekł/ że száleie.
15: Kto záś ná płáčz lekkość wkłada/
16: Słyszę dobrze co powiáda:
17: Lecz łye tym žal nie hamuie/
18: Owłzem więtlzy przyłtępuie.
19: Bo máiąc zranioną dużę/
20: Rad y nie rad plákác mużę/
21: Co fnać nie cześć: to ku szkodzie/
22: Y zelżywość ferce bodzie.
23: Lékarłtwo to/ prze bóg żywy/
24: Ciężkie na vmyłł trokliwy:
25: Kto przyiaćiel zdrowia mégo/
26: Wynaydzi co wolnieyłzého.
27: A ia zátym łzy niech leię/
28: Bom ftracił włzytkę nádzieię:
29: By mię rozum miał rátowác/
30: Bóg łam mocen to hámowác.

Thren xviii.

strona: 19

Threny

19.

1: **THREN VVIII.**

- 2: **M**Y niepołufzné/ Pánie/ dzieći twoie/
3: W fczęśliwé czály fwoie

- 4: Rzadko cię wspominamy:
5: Tylko rokofzy zwykłych vzywamy.
6: Niebaczym/ że to z twéy łáfki nam płynie:
7: A ták że prędko minie/
8: Kiedy po nas wdzięczności
9: Nieuznałz/ Pánie/ zá twé życzliwości.
10: Miéy nas ná wódzy/ niech nas nierofpycha
11: Docześna rokofz licha.
12: Niechay ná cię pomniemy/
13: Przymalniéy w kaźni: gdy w łáfce niehcemy.
14: Ale Oycowłkim nas karz obyczáiem:
15: Boć przed twym gniewem ztáiem:
16: Ták iáko śniég niźczieie/
17: Kiedy mu Słońce niebieskie dogrzeie/
18: Zgubiłz nas prędko wiekuifty Pánie/
19: Ieśli nád námi ftanie
20: Twa ciężka Bołka ręká:
21: Sámá niełáfká ieft nam froga męká.
22: Ale od wieku twoiá lutość słynie:
23: A piérwéy świat záginie/
24: Niż ty wzgárdziłz pokornym:
25: Choćia był długo przeciw tobie łpornym.
26: Wielkie przed tobą łá występy moie:
27: Lecz miłofierdzié twoie/
28: Przewyżłza wżytki złości:
29: Vżyy dziś pánie nádemną litości.

C ij

Thren

strona: 20

20.

Threny

1: **THREN XIX.**

2: álbo

3: SEN.

4: **Z** Ałość moiá długo w noc oczu mi niedála

5: Zámknąć/ y zemdloného vpokoić ciála.

6: Ledwie mię ná godzinę przed świtánini fwymi

7: Sen leniwy oblápił skrzydły czárnawymi.

8: Ná ten czás mi fye mátká włafnie vkazála/

9: A ná rękú Orszulę moię wdziędną miála.

10: Iáka więc po paćiorek do mnie przychodziła/

11: Skoro z fwégo posłania ráno fye rużyła.

12: Gieźteczko białé ná niey/ włoski pokręconé/

13: Twarz rumiána/ á oczy ku śmiechu skłonioné.

14: Pátrzę/ co dáléy będzie// aż mátká tak rzecze:

15: Spisz Ianie? cz cię żáłość twoiá zwykła piecze?

16: Zátymem ciężko westchnął/ y tak mi fye zdáło/

17: Zem fye ocknął: A oná pomilczawłzy máło/

18: Znowu mówić poczęła: Twóy nieutólony

19: Płácz/ fynu móy/ przywiódł mię w té tu wáłzę łrony/

20: Z kráin bárzo dálekich/ á łzy gorzkie twoie/

21: Przeszły aż y vmárłych táiemné pokoie.

22: Przynioflámci ná rękú wdzięczną dźiówkę twoię/

23: Abyś iá mógl oględáć iefzcze/ á tę swoię

24: Serdeczną żáłość wiął: która tak wymuie

25: Sił twoich/ y tak zdrowié nieznácznie twé płuie:

26: Iáko ogień łuchy knot obraca w perzyny/

27: Dármo nie vpufzczáiąc namnieyłzény godziny.

Czyli

strona: 21

- 1: Czyli nas już vmárłé mácié zá ftráconé?
- 2: Y którym już ná wieki fłóńce ieft zgáfzoné?
- 3: A my owfzem żywiemy żywot tym ważnieyfzy/
4: Czym nád to grubé ciało duch ieft śláchetnieyfzy.
- 5: Ziemiá w ziemię fye wraca/ á duch z niebá dáný
- 6: Miałby zginąć/ áni ná mieyfca fwé wezwány?
- 7: O to fye ty niefráfuy: á wiérz niewątpliwie/
8: Ze twoiá namileyfa Oefzuleczká żywie.
- 9: Atu więc takim ci fye křtałtem vkazála/
10: Iákoby fye śmiertelnym oczom poznác dáła.
- 11: Ale miedzy Anioły/ y duchy wiecznemi/
12: Iáko wdzięczna iutrzenká świeci: á zá fwemi
- 13: Rodzicami fye modli: iáko to vmiála
14: Zwámi będąc: choć iefzcze fłóv niedomawiała.
- 15: Iefliżec téz z tąd roście żáłość/ że iey látá
- 16: Pierwey fą przyłomioné/ niżli tego światá
- 17: Roškořzy záżyć mogła: o biédné/ y płoné
- 18: Roškořzy wálzé/ które tak fą vřádzoné/
19: Ze w nich więcéy fráfunków/ y żáłości więcéy:
- 20: Czego ty doznác możefz fám z siebie napřecéy.
- 21: Vćiefzyłeš fye kiedy z dziewczki fwéy tak wiele/
22: Zeby poćiechá twoiá/ y ono wefele
- 23: Mogło porównác z twóim dźiŕieyfzym kłopotem?
24: Nie rzeczeřz tego/ widzę: Tákże trzymay o tem
- 25: Iákoř doznał: áni fye fráfuy/ że ták rána
26: Twoiéy ze wřzech namillžéy dźiewce śmierć zeřłána.
- 27: Nie od roškořzyć pořzła: pořzłác od trudnořci/
28: Od pracéy/ od fráfunków/ od złez/ od żáłości:
- 29: Czego świat ma ták wielé/ ze by téz co było
30: W tym doczeřnym żywoćie cřłowieczeńřtwu miło:

strona: 22

22.

Threny.

- 1: Muśi śmák śwóy vtrácić prze wielkość przyłády/
- 2: A przynamniéy prze boiazń nieuchronnéy zdrády.
- 3: Czegóz płáczem/ prze bogá? czegóz niezázýłá?
- 4: Ze łobie śwym połágiem Páná nie kupilá:
- 5: Ze przegrozek/ y cudzych fuków nieśłuchálá:
- 6: Ze boleści w rodzeniu dźiatek nieuznáłá:
- 7: Ani vmié powiedziéc/ czego iéy trofkliwa
- 8: Mátká doźlálá: co z wiéłzym vtrapieniém bywa/
- 9: Czy ie rodzić/ czy ie grzędć? Tákied poľpolicie
- 10: Przyłmáki máłzéd/ czym wy łobie świat łłodźicie.
- 11: W Niebie łczyré roľkofzy/ ádo tego wieczné:
- 12: Od wízelákiéy przekázy wolné/ y beľpieczné.
- 13: Tu trofki niepánuiá/ tu pracéy nie znáią:
- 14: Tu niezczędćie/ tu mieyłcá przygody niemáią.
- 15: Tu choroby nie naydźie/ tu niemáľz łtárości:
- 16: Tu śmierć łzami karmiona niema iuż wolności.
- 17: Zyiem wiek nieprzeżyty: wiecznéy vzywamy
- 18: Dobéy myśli: przyczyny wľzytkich rzeczy znamy.
- 19: Słónce nam závždy świeci/ dzień nigdy niezchodźi/
- 20: Ani zálóbá nocy niewidoméy wodźi.
- 21: Twórcę wľzech rzeczy widziem w iego máiełtaćie/
- 22: Czego wy w ćiele będac prózno vpátrzaćie.
- 23: Tu wczás obróć łwé myśli/ á choway łye ná té
- 24: Nieodmienné/ Synu móy/ roľkofzy bogáté.
- 25: Doznałés co świat vmié/ y iego kochánié:
- 26: Lepiéy ná czym wáźnieyľzym záladz łwé łtáránié.
- 27: Dźiéwká twoiá dobry łós (możelz wierzyć) wzięłá/

28: A właśnie w swoich rzeczach sobie tak poczęła/

29: Iako gdy kto na morze nowo syc puściwłszy/

30: A tam niebezpieczeństwo wielkie obaczywłszy/

Woli na

strona: 23

Threny

23.

- 1: Woli nazad do brzegu: Drudzy co podali
- 2: Zagle wiatrom/ na ślepe skały powpadali:
- 3: Ten mrozem zwyciężony/ ten od głodu zginął:
- 4: Rzadki coby do brzegu na desce przypłynął.
- 5: Śmierci zniknąć nie mogła/ by też dobrze była
- 6: Onę dawną Sybillę wiekiem swym przeżyła.
- 7: To co miało być potym/ vprzédzić wolála:
- 8: Tymże mniey tego świata niewczáfów doznála.
- 9: Drugie po swych namilżych rodzicach zołtáią/
- 10: Y ciężkiego śirotwá nędzne doznawáią.
- 11: Wypchną drugą zá mężá ledáiáko z domu/
- 12: A máiętność zołtánie łam to bóg wie komu.
- 13: Biorą drugie y gwałtem: á biorą y swoi:
- 14: Ale y w hordach część syc wielka ich zołtoi.
- 15: Gdzie w niewoli pogáńskiéy/ y w służbie fromotnéy
- 16: Lzy swé piją/ czekáiąc śmierci wżyltkokro tnéy.
- 17: Tego twéy wdzięcznéy dziewce bać syc iuz nie trzebá/
- 18: Która w swych młodych lećích wziętá iest do niebá:
- 19: Zadnych fráfunków tego świata nie doznawłszy/
- 20: Ani grzéchem dułze swéy drogiey pomázawłszy.
- 21: Iéy tedy rzeczy/ Synu/ (niémáľz wątpliwości)
- 22: Dobrze poľzły: áni łtąd vżyway zálości.
- 23: Swoie łzkody tak łzacuy/ y omyłki swoie/
- 24: Abyś nieprzepámiełal/ ze baczenie twoie

- 25: Y łtáteczóść iest droźńza: W tę bądź przedsię pánem/
26: Iáko fie kolwiek czuiefz w poćiechy obránem.
27: Człowiek vrodźiwfzy łye zásiadł w práwie tákim/
28: Ze ma być iáko célem przygodom wśzelákim:
29: Z tego trudno łye zdźierác: pocznimy co chcemy:
30: Iełli po dobréy woli niepóydzíem: muśiemy.

C iij

A o wśzytkich

strona: 24

24.

Threny

- 1: A co wśzytkich iednáko ćisnie/ niewiem czemu
2: Tobie ma być/ Synu móy/ nácięzey iednemu.
3: Smiertelná/ iáko y ty/ twoiá dźiówká byłá:
4: Póki iéy zámierzony krés był/ poty żyłá:
5: Krótko w prawdzie: ále w tym człowiek nic nie włada:
6: A wyrzec téz co lepiéy/ nie łácnó przypada.
7: Skryté łá Páńłkié łády: co łye iemu zdáło/
8: Nalepiéy żeby łye téz y nam podobáło.
9: Lzy w téy mierze nieplátné: gdy raz duźzá ćiálá
10: Odbieży/ prozno czekác/ by łye wróćić miálá.
11: Ale człowiek nie zda łye praw łzczéściu w téy mierze/
12: Ze łzkody pospolicie tylko przed łye bierze:
13: A tego baczyć niechce/ áni mieć w pámiéći/
14: Co mu téz czáfem pádnie wedle iego chęći.
15: Táć iest władza fortuny/ móy namifzy łynie:
16: Ze nic ták vłkárzác łye/ kiedy nam co zginie/
17: Iáko dźiękować trzebá/ że wźdam co zośtáło:
18: Bo to wśzytko inefzczéśćie w ręku łwoich miáło.
19: A ták y ty folguiác práwu powłzechnemu/
20: Zágrodź drógę do łercá vpadkowi łwemu:
21: A w to pátrzay/ co wśzło ręku złéy przygody:

- 22: Zyskiem człowiek zwąć musi/ w czym nie popadł szkody.
23: Na koniec/ w co fye on kofzt/ y oná vtrátá/
24: W co fye praca/ y twoie obróciły látá?
25: Któres ty niemal wżytkié ftrawił nád księgámi/
26: Málo fye báwiąc świátá tego zabávámi.
27: Terazby owoc zbierać fwoiego fzczépienia:
28: Y rátowác w záchwianiu mdlégo przyrodzenia.
29: Ciefzyłés przed tym onfé w tákiéyze przygodzie:
30: Y będziéf w cudzék czulfzy/ niżli w fwoiéy fzkodzie?

Teraz

strona: 25

Threny

25.

- 1: Teraz Miótrzu sam fye lécz: czas Doktor káždemu.
2: Ale kto pólpolitym torem gárdzi/ temu
3: Tak poznégo lékárftwá czekác nieprzyftoi:
4: Rozumem ma vprédzić/ co infzé czas goi.
5: A czas co ma zá fortél? dawnieyfszé świézémi
6: Przypadkámi wybijá: czáfem wefelfzémi:
7: Czáfem téz y téyze miáry: co człowiek z baczeniem
8: Piérwék niż przyidzie/ widzi: y takim myśleniem
9: Przelzłych rzeczynie wściága/ przyfzłych vpatruie:
10: Y fercę ná oboie fortunę gotuie.
11: Tego fye Synu trzymay: á ludzkie przygody/
12: Ludzkie nóś: Ieden iefť Pan fmutku/ y nagrody.
13: Tu zniknęła: Iam fye téz ocknął. Aczćiem práwie
14: Niepewien/ ieflim przez fen fluchał/ czy ná iáwie.
15: **KONIEC THRENOW.**

16: grafika

Epitháphium

strona: 26

26.

1: **EPITAPHIVM**

2: **Hánnie**

3: **KOCHANOWSKIEY.**

4: Y TYS HANNO ZA SIOSTRA PREDKO POSPIESZYLA,

5: Y PRZED CZASEM POD ZIEMNE KRAIE NAWIEDZIŁA

6: ABY OCIEC NIESZCZESNY ZARAZ ODZALOWAL

7: WSZYTKIEGO, A NA TRWALSZE ROSKOSZY SIE CHOWAL.

8: grafika

9: THRENY

10: JANA KOCHANOWSKIEGO

11: w Krakowie,

12: w Drukarni Łazarzowój: Roku Pańskiego 1580.